

Eerste Interim Rapport

December 2008

ELLiE Onderzoeksteam

Project director

Dr. Janet Enever, London Metropolitan University, Engeland

Country Managers and Researchers

Dr. Resi Damhuis, Expertisecentrum Nederlands, Nijmegen / Marnix Academie, Utrecht, Nederland

Dr. Eva Lindgren, Umeå University, Zweden

Dr. Lucilla Lopriore, Roma Tre University, Italië

Gun Lundberg, Umeå University, Zweden

Prof. Jelena Mihaljevic Djigunovic, University of Zagreb, Kroatië

Prof. Carmen Muñoz, University of Barcelona, Spanje

Dr. Magdalena Szpotowicz, University of Warsaw, Polen

Dr. Elsa Tragant Mestres, University of Barcelona, Spanje

Tussentijdse resultaten 2007-2008

1. Inleiding

Dit onderzoeksproject is gericht op vroeg vreemdetalenonderwijs in de basisschool. Het hoofddoel is de ontwikkeling van jonge vreemdetalenaanleerders te onderzoeken en daarbij inzicht te krijgen in de factoren die van invloed zijn op de perceptie van de leerlingen en hun reacties op het leren van een vreemde taal op de basisschool, waar slechts beperkte onderwijstijd beschikbaar is voor de vreemde taal. Het onderzoek richt zich op:

- beleid in de diverse deelnemende landen,
- factoren die meest effectief bijdragen aan succes van vroeg vreemdetalenonderwijs,
- de talige en niet-talige opbrengsten bij de leerlingen.

Twee aandachtslijnen lopen door de hele studie heen: het gebruik van digitale media en de rol van de leerkracht in vroeg vreemdetalenonderwijs.

Dit 3 jaar durende longitudinale onderzoek volgt ongeveer 1200 basisschool-leerlingen in de leeftijd van 7/8 jaar tot 10/11 jaar die een vreemde taal aan het leren zijn, in zeven Europese landen: Engeland, Italië, Kroatië, Nederland, Polen, Spanje en Zweden. In Engeland richt het onderzoek zich op Frans en Spaans, in de andere landen op Engels als eerste vreemde taal.

Voorafgaand aan dit 3-jarige project, heeft een kleiner onderzoeksteam van zes van deze landen een verkennende studie uitgevoerd, die deels door de British Council is gesubsidieerd (2006/2007). De resultaten van dat onderzoek leverden waardevolle inzichten op voor de mogelijkheid van een breder, longitudinaal onderzoek. Dit ELLiE project is gesubsidieerd in het kader van de Europese Commissie *Lifelong Learning Programme* (01.12.07-30.11.10). De British Council levert aparte subsidie ter ondersteuning van het onderzoeksteam in Kroatië - kandidaat voor het EU lidmaatschap. Dit interim verslag betreft het afgelopen jaar, december 2007 - november 2008.

2. Belangrijkste resultaten

In ELLiE's eerste jaar waren de deelnemende leerlingen 7 á 8 jaar. Gegevens tonen het volgende:

- Kinderen zijn zeer gemotiveerd om op deze leeftijd een vreemde taal te leren;
- Kinderen kunnen een goede inschatting geven van hun taalvaardigheid en hun vooruitgang in de vreemde taal;
- Schooldirecties, leerkrachten en ouders van de projectscholen ondersteunen de vroege introductie van vreemdetalenonderwijs positief en zien de vroege start als een belangrijke factor in de leeropbrengsten bij de kinderen;
- Een positieve omgeving, toegang tot een breed scala aan materialen en media, en actieve betrokkenheid in taalactiviteiten dragen gunstig bij aan de vooruitgang en de motivatie van de kinderen;
- Qua onderwijsaanpak benadrukken de lesactiviteiten sterk de mondelinge taalontwikkeling.

3. Methode van onderzoek

Het onderzoek is vernieuwend in zijn longitudinale karakter en de combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve gegevens. Het bestudeert een groot aantal case studies met een gelijke onderzoeks-aanpak en gelijke instrumenten in de zeven Europese landen. Op deze manier wordt bewijs opgebouwd waaruit lijnen voor landoverstijgende analyses gedestilleerd kunnen worden.

Deelnemers

Elk land heeft zes tot acht basisscholen geselecteerd uit diverse schooltypes. De selectie was gebaseerd op een gelegenheidssteekproef rekening houdend met socio-economische variatie en geografische variatie binnen de steekproefregio. Zo zijn er dus zowel scholen uit grote steden als uit kleinschaliger gebieden vertegenwoordigd in de steekproef. Andere selectiecriteria waren publieke scholen, bevoegde leerkrachten en klassen met een minimum van 50% eerste taalsprekers van de nationale taal. In totaal zijn er ongeveer 1200 leerlingen betrokken in het onderzoek: in elk land tussen 150 en 180 leerlingen van 7 á 8 jaar (in Nederland: groep 4). Groepsgrootte varieert van 15 tot 30 leerlingen. Deze leerlingen worden gedurende de drie jaar van het project gevolgd. Het project verzamelt uitgebreide gegevens over de taalleer-ervaringen van zowel hele klassen als van een geselecteerde groep van 6 doel-leerlingen per klas.

Data verzameling en analyses

De gegevens worden op twee of drie momenten in elk schooljaar verzameld, synchroon in de zeven landen. Een multimethode aanpak wordt gebruikt door kwalitatieve en kwantitatieve methoden te hanteren, waarbij alle landen dezelfde instrumenten gebruiken. Informatie van deelnemers is op de volgende manieren verzameld: gestandaardiseerde vragenlijsten, individuele interviews, klasobservaties, luister- en spreektaken.

De schooldirecteuren zijn bevestigd om achtergrondinformatie over elke school context te krijgen. In het eerste jaar hebben alle (taal)leerkrachten interviews gegevens en vragenlijsten ingevuld. Ook zijn alle ouders gevraagd om een vragenlijst in te vullen over kenmerken van de thuisomgeving die relevant zijn voor vreemdetalereen en blootstelling aan de vreemde taal buiten school. In elke klas is informatie verzameld over de talige en niet-talige vorderingen. Een luisterbegrip-taak en een motivatie-taak zijn aan de hele klas voorgelegd en lessen zijn geobserveerd. Met elke doel-leerling zijn individuele interviews gehouden en spreektaken afgenomen. Bovendien zijn er specifiek op hen gerichte lesobservaties uitgevoerd.

Analyses omvatten triangulatie van gegevens uit verschillende bronnen en van verschillende deelnemers. Op deze manier worden gegevens onderbouwd en vullen ze elkaar aan, zodat een completer inzicht in de complexe leeromgeving verkregen wordt.

4. Samenvatting van de resultaten

Wat volgt is een samenvatting van de resultaten van het project uit de eerste analyses van de gegevens die verzameld zijn tijdens de schoolbezoeken in schooljaar 2007-2008.

1. Reactie van leerlingen op vroeg vreemdetalenonderwijs

De motivatievragenlijst aan de hele klas en de interviews met de doel-leerlingen zijn gecombineerd om deze informatie te krijgen.

- Kinderen zijn zeer gemotiveerd om op deze leeftijd een vreemde taal te leren.
- Kinderen zijn zich bewust van hun vaardigheden en vooruitgang in de vreemde taal.
- Kinderen tonen duidelijke voorkeuren in termen van de leeromgeving van vreemdetalenonderwijs en lesactiviteiten.

2. Linguïstische uitkomsten

Resultaten van de spreektaken zijn beschouwd in het licht van de klasobservaties en de interviews met de leerkrachten.

- Sterke nadruk op mondelinge taal lijkt een effect te hebben op de productie van de leerlingen, met name in termen van vocabulaire productie.
- Wat betreft lexicale kennis, produceren leerlingen in dit stadium veel meer zelfstandig naamwoorden dan werkwoorden. Ze tonen een beginnend vermogen om betekenisvolle taalfragmenten te produceren, zoals groeten.

3. Reacties van schooldirecties, leerkrachten en ouders op vroeg vreemdetalenonderwijs

Vragenlijsten en interviews zijn bij deze deelnemers gebruikt.

- Schooldirecties, leerkrachten en de ouders van de leerlingen ondersteunen een vroege start van vreemdetalenonderwijs positief en beschouwen een vroege start als een relevante factor in de leeropbrengsten bij de leerlingen.

4. Leeromgeving

De interviews en vragenlijsten van leerkrachten en ouders voegen informatie toe aan de klasobservaties. De motivatie-, luister- en spreektaken zijn met die informatie in verband gebracht.

- Onderwijs is sterk gericht op mondelinge taal.
- Een positieve omgeving, toegang tot een breed scala van materialen en media, en betrokkenheid in een variatie van taalactiviteiten dragen bij aan de gunstige vooruitgang en motivatie van de leerlingen.

5. Beleid

Beleidsdocumenten van elk land werpen licht op de overkoepelende kenmerken van vroeg vreemdetalenonderwijs.

- Een belangrijke variabele over de landen heen is de bevoegdheidsvereiste voor de leerkracht. Alle landen geven de voorkeur aan algemene basisschoolleerkrachten met een deskundigheid in de vreemde taal. Desondanks is er in sommige gevallen slechts beperkte initiële en post-initiële training in (het onderwijzen van) de vreemde taal. Niet alle landen vereisen een bepaald taalvaardigheidsniveau als minimum voor basisschoolleerkrachten. Wanneer dat wel vereist wordt, is dat meestal een niveau B1 (zoals beschreven in het Europees Referentiekader, CEFR). In sommige landen is vaker een taalspecialist verantwoordelijk voor vreemdetalenonderwijs in zowel primair als secundair onderwijs.

5. Volgende stappen

De leerlingen gaan door naar hun volgende groep van het basisonderwijs (8 á 9 jaar oud; in Nederland groep 5). Het onderzoeksteam zal deze kinderen en de cruciale aspecten van hun taalleeromgeving in school verder volgen.

Meer informatie

ELLiEs onderzoeksopdracht en rapporten kunt u vinden op <http://www.ellieresearch.eu>
Meer informatie over dit onderzoek is verkrijgbaar bij de internationale project coördinator Dr Janet Enever (ellie.europe@londonmet.ac.uk), of bij elk van de nationale projectleiders, zoals hier vermeld:

Dr. Resi Damhuis (Nederland) r.damhuis@taalonderwijs.nl; r.damhuis@hsmarnix.nl

Dr. Eva Lindgren (Zweden) eva.lindgren@educ.umu.se; evalindg@gmail.com

Dr. Lucilla Lopriore (Italië) lloprio@tin.it; llopriore@uniroma3.it

Prof. Jelena Mihaljevic Djigunovic (Kroatië) jdjigunovic@gmail.com

Prof. Carmen Muñoz (Spanje) munoz@ub.edu

Dr. Magdalena Szpotowicz (Polen) m.szpotowicz@uw.edu.pl; m.szpotowicz@wp.pl

Dankwoord

Het onderzoeksteam wil de lokale autoriteiten, scholen, leerkrachten, ouders en kinderen van harte bedanken. Zonder hun welwillende medewerking zou dit onderzoek onmogelijk zijn geweest.

Daarnaast zijn we in het bijzonder dank verschuldigd aan de vakmensen die aan dit onderzoek hun tijd wilden besteden:

Prof. Guido Benvenuto, University of Rome 'La Sapienza', Italië

Dr. Katarzyna Brzosko-Barratt, University of Warsaw, Polen

Drs. Kiki Geelen, Expertisecentrum Nederlands, Nederland

Dr. Stefania Gugliotta, Ministry of Education, Italië

Hanna Kijowska, University of Warsaw, Polen

Stela Letica Krevelj, University of Zagreb, Kroatië

Anna Marsol, University of Barcelona, Spanje

Drs. Annemieke Pecht, Expertisecentrum Nederlands, Nederland

Mirna Radisic, University of Osijek, Kroatië

Dr. Parvaneh Tavakoli, London Metropolitan University, Engeland

Dr. María Rosa Torras, University of Barcelona, Spanje

